

De Volkskrant

Nieuws

De omkering van de pensioenparadox: de fondsen worden armer, de pensioenen gaan omhoog

De pensioenfondsen zijn in het eerste halfjaar van 2022 een stuk armer geworden. Toch staan ze er op papier veel beter voor dan eerder. Door deze paradox worden de pensioenen nu massaal iets verhoogd, vaak voor het eerst in ruim tien jaar tijd.

[Gijs Herderschee](#) 21 juli 2022, 01:00

Kaderleden van de FNV tijdens een actieoverleg in juni 2020 over het nieuwe pensioenstelsel. Beeld ANP

Dit blijkt uit de halfjaarcijfers dit jaar van de vier grootste pensioenfondsen en uit een overzicht van de Pensioenfederatie, de lobbykoepel van pensioenfondsen.

Daarmee is de pensioenparadox, die in de afgelopen jaren al tot zoveel debat leidde, 180 graden gekanteld. Pensioenfondsen boekten op papier riant beleggingswinsten, maar de rente daalde tot onder nul. Die dalende rente werkte desastreus uit omdat de fondsen daarmee moeten berekenen hoe hun vermogen zich verhoudt tot hun verplichtingen, de toegezegde pensioenen aan werkenden en gepensioneerden.

De uitkomst van die berekening is de dekkingsgraad, het percentage dat aangeeft in hoeverre de toezeggingen zijn afgedekt. Tegen het effect van de extreem lage rente viel de afgelopen jaren niet op te beleggen. De dekkingsgraden waren laag, pensioenen werden niet verhoogd, soms verlaagd.

Dekkingsgraad schiet omhoog

Dit jaar is de situatie dus omgekeerd. In het eerste halfjaar zijn de beleggingen veel minder waard geworden. Maar daar staat de stijgende rente tegenover. Nu de fondsen met die hogere rente mogen rekenen, staan ze er plots veel beter voor.

Bij het grootste pensioenfonds, het ABP voor ambtenaren, werden de beleggingen dit jaar bijvoorbeeld 66 miljard euro minder waard. Maar door de opgelopen rente hoeft het fonds 103 miljard minder in kas te hebben. Daardoor stijgt de dekkingsgraad dit jaar met 12 punten naar 122,7 procent eind juni. Daarin is de verhoging van de pensioenopbouw van werkenden en de uitkering aan gepensioneerden met 2,39 procent per 1 juli al verwerkt. Hetzelfde fenomeen doet zich voor bij andere fondsen.

De zogenoemde beleidsdekkingsgraad, de gemiddelde dekkingsgraad over de afgelopen twaalf maanden, steeg bij het ABP van 110,6 eind 2021 naar 111,6 procent. De beleidsdekkingsgraad is bepalend of de pensioenen verhoogd worden. Dat gebeurt meestal bij de jaarwisseling.

Maar dit jaar zijn de regels versoepeld. Fondsen die op 1 juli een beleidsdekkingsgraad hoger dan 105 procent hebben, mogen de pensioenen direct verhogen mits ze beloven over te stappen naar het nieuwe pensioenstelsel dat mogelijk per 2027 wordt ingevoerd

Uit een overzicht van de Pensioenfederatie blijkt dat veel fondsen hiervan voor miljoenen werkenden en gepensioneerden gebruikmaken met kleine verhogingen – vaak de eerste verhogingen in twaalf jaar. Maar ze steken schril af tegen de inflatie, nu zo'n 8 procent.

Nieuw stelsel op komst

Een nieuw stelsel is intussen op komst. Het ligt nu voor behandeling in de Tweede Kamer. In dat stelsel vervalt de doorslaggevende rol van de rente en worden ook de pensioenopbouw en het nabestaandenpensioen gemoderniseerd. De pensioenen gaan meebewegen met de beleggingsresultaten. Zijn er beleggingswinsten, dan stijgen de pensioenen, zijn er verliezen, dan worden de pensioenen lager. Wel zijn er buffers ingebouwd om die schommelingen te beperken.

Met het wetsvoorstel, gebaseerd op een akkoord tussen vakbeweging en werkgevers, wordt geprobeerd de oude pensioenparadox te doorbreken. Die leidde in de afgelopen jaren tot een discussie tussen 'rekkelijken' en 'preciezen'. De rekkelijken van SP, PVV en 50 Plus vinden dat gerekend moet worden met een vaste, minimale rente. Ouderen worden 'bestolen' door het jarenlang bevrozen van hun pensioen. Daardoor hebben zij ruim 20 procent koopkracht ingeleverd. Dat geldt overigens ook voor de pensioenopbouw van werkenden, die een steeds hogere premie moesten opbrengen.

De preciezen vinden de marktrente de enige juiste maat om de verplichtingen te berekenen. Dat volgt uit de Pensioenwet uit 2006, die toen unaniem door het parlement werd

aangenomen. Toen kon niemand zich indenken dat de rente heel diep kon wegzinken. De rente van dat moment, ruim 4 procent, werd toen laag gevonden. De preciezen betogen dat een kunstmatig hoog vastgestelde rekenrente jongeren op termijn zou benadelen. Een gesprek tussen beide kampen was uiteindelijk niet mogelijk. Het wetsvoorstel beslecht die discussie.

De omkering van de pensioenparadox – dalende vermogens maar verbeterde dekkingsgraad door de oplopende rente – leidt nog niet tot heropening van de discussie in Den Haag. Het wetsvoorstel wordt gesteund door de coalitie (VVD, D66, CDA, CU) en PvdA en GroenLinks. Wel is de pensioendiscussie in de vakbeweging FNV, een stut onder het pensioenakkoord en het wetsvoorstel, weer opgelaaid. Dat kan na de zomer gevolgen hebben voor de opstelling van de twee oppositiepartijen, zeker nu de koopkracht van ouderen onder druk staat door de hoge inflatie.